

Samenvatting kunst algemeen cultuur van het moderne en massacultuur	
1900-1940 eerste helft 20 ^e eeuw	
Tijdsbeeld	<ul style="list-style-type: none"> • In het begin welvaart en technologische ontwikkelingen (telefoon, vliegtuig) • Een arbeidersbevolking die profijt had van arbeidsverbeteringen in de arbeidsvoorwaarden <ul style="list-style-type: none"> ○ Deze hoefden niet alleen meer te werken om te kunnen overleven, maar kreeg financiële ruimte en vrije tijd om uit te gaan • In grote getale werden de uitgaansgelegenheden bezocht waar ragtime (in Amerika) ontspanning bood • Door deze ontwikkelingen (betere vervoermiddelen) komen mensen meer in aanraking met andere culturen (veel mensen emigreren naar Amerika) • Maar het leidt ook tot gruwelijke dingen: <ul style="list-style-type: none"> - WOI (1914-1918) 10 miljoen slachtoffers onder soldaten, door inzet van tanks <ul style="list-style-type: none"> ○ Landen komen hierdoor in economische, maar ook sociale problemen (veel pessimisme en angst voor de toekomst) - De arbeiders waren afhankelijk geworden van ondernemers - Economische crisis in 1929 toont aan dat de economische groei niet oneindig is <ul style="list-style-type: none"> ○ Er ontstond grote werkeloosheid en bittere armoede - Nationalisme en de roep om herstel van de oude orde staan tegenover een groeiende socialistische beweging, die moed put uit de Russische Revolutie (1917) (einde van het tsarenrijk, komst van communisme) - Voedingsbodem voor extremisme en dictatuur <ul style="list-style-type: none"> ○ Italië – Mussolini (1922), Duitsland – Hitler (1933), Spanje – Franco (1936) - WOII (1939-1945) overtreft alle verschrikkingen
Psychologie	<ul style="list-style-type: none"> • Freud ontdekte dat psychische processen voor het grootste deel onbewust verlopen • Hij dacht dat veel psychische stoornissen al in de vroegste jeugd beginnen • Het is dus belangrijk om te achterhalen wat de patiënt zich niet herinnert, wat verdrongen is • Hij zegt als we opgroeien, leren we ons aan te passen en onze driften (ook seksuele driften) te onderdrukken • Freud is geïnteresseerd in de momenten dat die controle wegvalt (tijdens de slaap, hypnose of dronken bui) • In 1900 verschijnt er een boek van hem: Traumdeutung (hierin doet hij verslag van de wereld die in dromen opduikt) • De theorieën van Freud hadden vanaf dat moment een enorme invloed op kunstenaars • Kunstenaars probeerden via hypnose, vrije associatie en dromen, en het gebruik van geestverruimende middelen door te dringen in hun onderbewuste en zo nieuwe inspiratiebronnen ontdekken • Terwijl impressionisme een indruk geeft van de werkelijkheid komt in de 20^e eeuw de nadruk meer te liggen op het weergeven van gevoel/emotie <ul style="list-style-type: none"> ○ 20^e eeuw: gefascineerd door snelheid en techniek Expressief Abstract (de voorstelling speelt geen rol)
Kunst	<ul style="list-style-type: none"> • Alle nieuwe ontwikkelingen brengen hele nieuwe dimensie • Tijd en snelheid krijgt een hele andere betekenis • De wereld ziet er heel anders uit als je vanuit een rijdende auto de wereld bekijkt • Een verward levensgevoel leidt tot nieuwe kunstuitingen in een poging de werkelijkheid te verbeelden • Wereldverbeteraars op zoek naar kunst voor de nieuwe mens
Romantiek	<ul style="list-style-type: none"> • Symfonieorkest - Romantische melodieën zijn groots, vloeiend, dramatisch en vooral lang - De melodie wordt gedragen door de harmonie

	<ul style="list-style-type: none"> - Overgangsdynamiek, tempowisselingen en articulatie zijn belangrijke expressiemiddelen - Virtuositeit/genialiteit van de musicus/kunstenaar - Programmamuziek ontstaat (muziek waarbij een buitenmuzikaal gegeven wordt) - Lieder en pianomuziek voor de chique huiskamer - Grote aandacht voor zang - Symfonie en opera blijken populair
Muziek begin 20 ^e eeuw: cultuur van het moderne	
Impressionisme	<ul style="list-style-type: none"> • Het weergeven van een sfeer/impressie van het moment • Kenmerken: <ul style="list-style-type: none"> - Melodie/thema's nauwelijks na te zingen - Instrumentatie in dienst van klankkleur - Ritme wordt vrijer - Geen standaard harmonieleer
Inspiratie 20 ^e eeuw	<ul style="list-style-type: none"> • Die Traumdeutung van Sigmund Freud <ul style="list-style-type: none"> ○ De onderbewuste wereld van de droom werd beschreven in dat boek ○ De wereld achter de werkelijkheid ○ Driften die een rol spelen en op komen duiken tijdens momenten dat je geen controle hebt
Atonale muziek	<ul style="list-style-type: none"> • Kenmerken van atonale / 'expressionistische' muziek <ul style="list-style-type: none"> - Gebruik van willekeurige tonen (keuze uit alle 12) - Grote dynamische tegenstellingen - Onregelmatige ritmes - Ongebruikelijke combinaties van muziekinstrumenten
Twaalftoonsmuziek / dodecafonie	<ul style="list-style-type: none"> • Kenmerken van dodecafonie <ul style="list-style-type: none"> - Alle 12 tonen worden in een serie gezet en komen maar één keer voor - Deze serie is de basis voor het stuk - De serie gevarieerd worden in bijvoorbeeld de omkering, in de kreeft - Als ook de andere klankeigenschappen (toonduur, toonsterkte) in een serie worden gezet: seriële muziek
Inspiratie 20 ^e eeuw	<ul style="list-style-type: none"> • Primitieve kunst • Neger-invloeden • Men ging op zoek naar een oorspronkelijkere en oprechtere cultuur • Kunstenaars verzamelden objecten van primitieve / niet-Europese kunst
Worksongs-blues	<ul style="list-style-type: none"> • 1865 slavernij afgeschaft, maar geen verandering in slechte omstandigheden en de ellende • Kenmerken Blues: <ul style="list-style-type: none"> - Droevige tekst in AAB-vorm - Vast akkoordenschema van 12 maten - Langzaam/slepend tempo - Het gebruik van 'blue notes' (noten die in combinatie met de akkoorden spanning oproepen) - De 'donkere, doffe klankkleur van de instrumenten (demper op trompet) - 'dirty intonation' (met opzet een valse toon inzetten en dan naar de goede toon toe glijden)
Gospels – ragtime	<ul style="list-style-type: none"> • Tegelijkertijd ontstaan gospels en spirituals: <ul style="list-style-type: none"> - Mix van Afrikaanse muziektradities en christelijke erediensten - Christelijke liederen waarbij gedanst, getrommeld en geklapt werd • Ragtime: <ul style="list-style-type: none"> - Piano - Ritmische baspartij (links) - Gesyncopeerde melodie (rechts) - Dans: cakewalk
Jazz	<ul style="list-style-type: none"> • Kenmerken van Jazz (ontstaan rond 1900): <ul style="list-style-type: none"> - Mix van Afrikaanse ritmes, Amerikaanse marsmuziek en melodieuze Europese muziek

	<ul style="list-style-type: none"> - Invloeden uit spirituals/gospels, blues, ragtime - In swing - Collectieve improvisaties door blazers (de muzikanten maken afspraken zodat ze elkaars improvisaties kunnen volgen en begeleiden) - Bezetting: banjo, tuba, piano, slagwerk, vaak trompet, trombone, klarinet - Scatten (het zingen van betekenisloze woorden)
Vermenging muziekstijlen	<ul style="list-style-type: none"> • Stravinsky en Debussy raken beïnvloed door jazz/ragtime • Gerhwin: opera Porgy and Bess → jazz en klassiek • Jazz in de jaren '30 in Duitsland onttaarde kunst

Kenmerken kunststromingen

Romantiek 1800-1870

- ⊙ Emotie
- ⊙ Overweldigende natuur
- ⊙ Mens klein t.o.v. natuur
- ⊙ Gedetailleerd
- ⊙ Realistisch/figuratief
- ⊙ Volkssprookjes

Realisme 1840-1880

- ⊙ Alledaagse werkelijkheid
- ⊙ Gedetailleerd
- ⊙ Realistisch/figuratief
- ⊙ Nationale verleden
- ⊙ Vrije donkere schilderijen
- ⊙ Geen academische regels

(Post)impressionisme 1870-1905

- ⊙ Plein-air (buiten schilderen)
- ⊙ Fotografie als voorbeeld
- ⊙ Schetsmatig
- ⊙ Geabstraheerd
- ⊙ Momentopname
- ⊙ Nadruk op licht

Expressionisme 1902-1925

- ⊙ Gevoelens
- ⊙ Grove schilderijstijl
- ⊙ Vereenvoudigd
- ⊙ Direct en veel kleurgebruik
- ⊙ Geabstraheerd en abstract

Kubisme 1907-1914

- ⊙ Geometrische vormen
- ⊙ Stilleven en portretten
- ⊙ Weinig en vervormd perspectief/ruimtelijkheid (plat)
- ⊙ Complex
- ⊙ Collage techniek
- ⊙ Geabstraheerd

Futurisme 1909-1918

- ⊙ Beweging en snelheid - dynamisch
- ⊙ Vooruitgang
- ⊙ Ritme/herhaling
- ⊙ Geometrisch

Dadaïsme 1916-1922

- ⊙ Antikunstenars
- ⊙ Collage techniek
- ⊙ Reproducties
- ⊙ Onzin-kunst
- ⊙ Abstract
- Geabstraheerd

De Stijl 1917-1945

- ⊙ Horizontaal en verticaal
- ⊙ Statisch
- ⊙ Vereenvoudigd
- ⊙ Primaire kleuren
- ⊙ Zwart-wit
- ⊙ Abstract

Surrealisme (1924-1946)

- ⊙ Verbeelden van het onbewust, dromen en bovennatuurlijke.
- ⊙ Gedetailleerd
- ⊙ Automatisch schilderen
- ⊙ Realistische weergave van

Kernwoorden – cultuur van het moderne

- **Vernieuwing**: breuk met het verleden, maatschappij verbeteren, vooruitgangdenken, utopie
 - Expressionisme, futurisme (voor WO1), kubisme, dadaïsme (na WO1)
- Streven naar **originaliteit**: i.p.v. vormgeving volgens bepaalde tradities. Reactie op o.a. het Impressionisme en de Romantiek en de academische regels van het Classicisme
- Streven naar puurheid en directheid in o.a. **expressie** (expressionisme)

- Uitdrukken van (onderbewuste) gevoelens van **angst** en **vervreemding**
 - Expressionisme, episch theater
- Terug naar de essentie van elke discipline:
 - **Abstractie** (beeldend)
 - Mondriaan, de stijl
 - **Atonaliteit** (muziek)
 - Zinder vaste tonen / alle 12 tonen
- Op zoek naar een **autonome** (zelfstandige) en **universele** taal
 - Nationaal spelen, triadisch ballet

Kubisme = verschillende perspectieven, hoekige lijnen, aardse kleuren

Triadisch ballet = terug naar rationalisme

Kernwoorden massacultuur

- Elementen uit de consumptiemaatschappij worden gebruikt
- Culturele invloed vanuit Amerika
- Exclusiviteit niet meer belangrijk
- Media spelen een grote rol
- Vermaak
- Jeugdcultuur
- Sterrendom
- Gericht op de brede smaak van het grote publiek
- Multi-disciplinair
- 'Boy or girl next door'

Massacultuur (tweede helft 20^e eeuw)

Tweede Wereldoorlog	<ul style="list-style-type: none"> • Entartete kunst (ontaarde kunst) • Socialistisch Realisme vanaf jaren '30 • De zoektocht naar de ideale wereld valt uiteen
De jaren '50	<ul style="list-style-type: none"> • Overleven en opvouwen • Herbezinning op kunst <ul style="list-style-type: none"> ○ Is kunst nog wel belangrijk? ○ Moet kunst altijd verheffend zijn? ○ Moet kunst altijd ergens over gaan? • Overleven en opbouwen • Herbezinning op kunst • Er ontstaat een consumptiemaatschappij / vrije tijds-cultuur • Jeugdcultuur ontstaat • Verzet tegen autoriteit • Massamedia – maakt communicatie naar en met het publiek mogelijk
Existentialisme	<ul style="list-style-type: none"> • Filosofie/literatuur • Jean Paul Sartre • Realiseer dat je bestaat <ul style="list-style-type: none"> ○ Iedereen is uniek: verantwoordelijk voor je eigen daden ○ Je bent vrij, maak zelf keuzes ○ Iedereen moet zijn eigen leven zin geven
jaren '60	<ul style="list-style-type: none"> • Een overheersende cultuur die door de smaak van de grote massa wordt bepaald • Kunst die meedeint op de golven van de consumptiemaatschappij: gericht op vermaak • Vanaf jaren '60 en '70 ook meer maatschappij kritische stromingen • Verzet tegen Vietnamoorlog • Hippiebeweging als tegencultuur